

Гетта Василь Григорович
кандидат педагогічних наук, професор кафедри
технологічної освіти та інформатики
Чернігівського національного педагогічного
університету імені Т.Г. Шевченка

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Початок ХХІ століття ознаменувався інтенсивним розвитком і використанням інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах нашого життя. Це, в першу чергу, спричинило перегляд підходу до освітньої галузі. Вона стала таким соціальним інструментом, який спроможний надати комплекс різноманітних освітніх послуг для різних верств населення, забезпечивши неперервність навчання і освіти протягом всього життя. При цьому забезпечується широкий доступ до сучасної наукової інформації виробленої людством, надається можливість навчатися у зручний час, без відриву від роботи з максимальною самостійністю під загальним керівництвом досвідчених педагогів.

Дистанційне навчання має давню історію. Проте новий етап його історії настав з появою глобальної мережі Інтернет. Можливість доступу до навчального контенту практично з будь-якої точки світу дозволив зробити серйозний ривок у розвитку використання інформаційних технологій в освітній сфері різного призначення. Набуває поширення дистанційна форма підвищення кваліфікації спеціалістів без відриву від виробництва. Дистанційне навчання використовується при отриманні другої вищої освіти. В зв'язку з підвищенням статусу магістра, багато з тих хто по завершенню навчання у вищому навчальному закладі отримав освітній рівень "спеціаліст" може дистанційно навчатися в магістратурі. Важливу роль технології дистанційного навчання

можуть відігравати при навчанні людей з обмеженими можливостями. Для багатьох таких громадян дистанційне навчання може стати єдиною можливістю отримати повноцінну освіту.

Дистанційне навчання з успіхом може бути використане для вивчення іноземних мов, а також навчання учнів і студентів на тимчасово окупованих територіях.

Якісно новий етап в історії розвитку і використання дистанційного навчання, можна сказати революційний, прогнозується з появою штучного інтелекту. В такому разі воно матиме необмежені можливості в усіх його компонентах.

Може статись так, що університети змінять свій статус, перетворяться в консультативні компанії, які дистанційно будуть надавати освітні послуги з певних напрямків чи дисциплін. Штатний склад його працівників буде складатися виключно з спеціалістів дистанційного навчання. Бажаючим навчатись будуть видаватися сертифікати з навчальних дисциплін чи професій.

Таким чином, дистанційне навчання, при належній організації і проведенні, є прогресивною технологією навчання всіх категорій населення з будь-якого напрямку підготовки. Воно базується на новітніх прогресивних технологіях, тому за ним майбутнє. Важливо тільки його не скомпрометувати. Для цього треба при його впровадженні з будь-якою метою дотримуватися важливих вимог. Перш за все не треба відкидати вікові напрацювання традиційного навчання і освіти. Навпаки треба цим скористатися у нових умовах. В традиційній педагогіці і методиці закладена мудрість навчання багатьох поколінь.

Дистанційне навчання висуває нові вимоги до особистості викладача та його професійної підготовки. Сучасний викладач повинен мати принципово новий рівень професійної підготовки, добре володіти комп'ютерною технікою, глибоко розумітися на концептуальних основах дидактики та методики дистанційного навчання. Змінюються функції викладача — він стає консультантом, кваліфікованим опонентом, розробником науково-

методичного забезпечення навчального процесу. Оскільки психологічний комфорт в процесі дистанційного навчання досягається зворотним зв'язком між студентом і викладачем, особистісні характеристики викладача мають визначальне значення для забезпечення відповідного психологічного комфорту навчання. Процес спілкування викладача з студентом в дистанційному навчанні повинен супроводжуватись комфортом, взаєморозумінням інакше може виникнути психологічна перешкода, яка носить назву "комунікаційний бар'єр". В такому разі інформація спотворюється або змінюється її зміст і тоді комунікаційний бар'єр може перерости в бар'єр відносин. А це вже феномен суцільно психологічний, коли почуття недовіри і ворожості поширюється й на пропоновану інформацію — зазначає психолог Ю. Машбіць.

Світовий досвід використання дистанційного навчання свідчить про необхідність запровадження інституту тьюторства. Призначення тьютора полягає у супроводі дистанційного навчального процесу. Тьютор — спостерігач, тренер, режисер, наставник, експерт, менеджер, проектувальник, коректор, технолог навчального процесу і т.д. Від нього в значній мірі залежить організація навчального процесу та його результативність.

Дистанційне навчання потребує відповідної підготовки студентів. Перш за все необхідне значне підсилення соціально значущих мотивів: ділового, пізнавального, співробітництва, самореалізації і розвитку, самоствердження і комунікативності, рекреаційного і афіліаційного мотивів.

Треба також навчити студента вчитись, організовувати свою систематичну навчальну роботу.

Важливим є й те, що в процесі навчання студенти повинні швидко адаптуватись до дистанційного навчання, набувати досвіду використання всіх його можливостей.

Отже викладач і студент повинні стати односторонніми в нових підходах до організації навчання на дистанційній основі.

Важливе значення для організації дистанційного навчання має методичне забезпечення. Як свідчить досвід, підготовка навчально-методичних

матеріалів є складною і копіткою роботою. Вона потребує значних зусиль і часу. Тому виникає потреба в створенні спеціальних центрів з підготовки електронних підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій з вивчення того чи іншого курсу, тестових матеріалів тощо. Працівниками цих центрів повинні бути висококваліфіковані спеціалісти — викладачі, які б добре розумілися не тільки з фаху, а й з технології дистанційного навчання. Мабуть з часом виникне потреба в створенні центрів дистанційного навчання. На думку спеціалістів дистанційного навчання це б дало можливість зосередити роздріблені намагання його удосконалити в окремих добре технічно і кадрово забезпечених місцях. Наприклад, виникає потреба в організації таких центрів для підвищення кваліфікації працівників з різних сфер, в тому числі педагогічних.

Такі центри, наприклад, можуть бути організовані при інститутах підвищення кваліфікації вчителів чи інститутах післядипломної освіти. З часом вони можуть перетворитися в заклади, які проводять підвищення кваліфікації працівників тільки в дистанційній формі.

Дистанційне навчання також неможливе без належного забезпечення сучасними засобами комунікації, які б накопичували належну інформацію, здійснювали надійний швидкісний зв'язок між учасниками навчального процесу, забезпечували інтерактивне спілкування, проведення відеоконференції тощо.

Невикористання хоча б однієї з перелічених вимог може дискредитувати ідею дистанційного навчання і перешкодити в майбутньому переходу на принципово нову форму навчання.

Список використаних джерел:

1. Андрющенко Н. Дистанційне навчання в Україні: експерименти, напрацювання, перспективи/ Н. Андрющенко// Вища школа. 2014. —№5-66 — С.0-63.

2. Кухаренко В. Навчально-методичний комплекс підготовки викладача дистанційного навчання[Електронний ресурс] В.М. Кухаренко. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITТ/ст3>

3. Положення про дистанційне навчання// Освітній сайт Українського інституту інформаційних технологій в освіті:[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITТ/ст3> <http://udac.ntukpi>.